

25.5.2026

VALTAKUNNALLISTEN ALUEIDENKÄYTTÖTAVOITTEIDEN TARKISTUS

Osallistumis- ja arviointisuunnitelma

Mitä tehdään:

Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden rajattu tarkistus

Miksi:

Energiajärjestelmän murros edellyttää alueidenkäytön ohjauksen täsmentämistä

Mitä nyt voi tehdä:

Osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta voi esittää mielipiteitä nähtävillä oloaikana

1. Mikä on tekeillä ja miksi?

Osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa (OAS) kuvataan valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden (VAT) tarkistuksen lähtökohdat, tavoitteet, valmistelu, vuorovaikutus sekä vaikutusten arviointi. Suunnitelma koskee SOVA-lain mukaisen ympäristöarvioinnin käynnistämistä.

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet (VAT) ovat valtioneuvoston alueidenkäyttölain (AKL) 22 §:n mukaisesti päättämiä valtakunnallisia tavoitteita, jotka on otettava huomioon ja joita on edistettävä maakuntakaavoituksessa, kuntien kaavoituksessa sekä valtion viranomaisten toiminnassa. Tavoitteilla ohjataan alueidenkäyttöä valtakunnallisesti merkittävissä kysymyksissä ja sovitetaan yhteen eri yhteiskunnallisia tavoitteita.

Ympäristöministeriö valmistelee valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden rajattua tarkistusta. Tarkistettavana on valtioneuvoston vuonna 2017 tekemä päätös valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista.

Valmistelu perustuu valtioneuvoston kehysriihessä tehtyyn linjaukseen, jonka mukaan energiajärjestelmän toimintavarmuutta vahvistetaan lisäämällä säätövoiman ja energian varastoinnin edellytyksiä tukevia velvoitteita valtakunnallisiin alueidenkäyttötavoitteisiin.

Energiajärjestelmän muutos, uusiutuvan energian lisääntyminen ja sähköistyminen ovat lisänneet tarvetta tarkastella alueidenkäytön roolia energiajärjestelmän toimintavarmuuden turvaamisessa. Voimassa olevat tavoitteet eivät kaikilta osin vastaa muuttuneita tarpeita.

Tarkistus kohdistuu rajattuun teemaan, eikä kyse ole valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden kokonaisuudistuksesta.

2. Mitä tarkistuksessa käsitellään – ja mitä ei?

Tarkistus kohdistuu vuoden [2017 VAT-päätökseen](#) siltä osin kuin se koskee:

- energiajärjestelmän joustoa, säätövoimaa ja energian varastointia
- valtakunnallisesti merkittävien energiaratkaisujen alueidenkäytöllisiä edellytyksiä
- sähkön toimitus- ja huoltovarmuuden huomioon ottamista alueidenkäytössä

Tarkistus rajataan koskemaan näitä teemoja. Muita VAT-päätöksen tavoitteita, rakennetta tai painotuksia ei tässä yhteydessä avata.

3. Suhde alueidenkäyttölakiin

Tarkistus valmistellaan alueidenkäyttölain (AKL 22–24 §) mukaisena valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden tarkistuksena. Tavoitteet otetaan huomioon ja niitä edistetään maakuntakaavoituksessa, kuntien kaavoituksessa sekä valtion viranomaisten toiminnassa kunkin toimijan tehtävien ja toimivallan mukaisesti.

4. Ympäristövaikutusten arviointi (SOVA)

Tarkistukseen sovelletaan lakia viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista (SOVA-laki) ja sen nojalla annettua asetusta.

Tämä osallistumis- ja arviointisuunnitelma koskee SOVA-lain mukaisen ympäristöarvioinnin käynnistämistä ja sen toteutuksen suunnittelua.

Arvioinnin tarkoituksena on:

- tukea valmistelua ja päätöksentekoa
- tunnistaa ja arvioida tarkistuksen merkittävimmät vaikutukset
- lisätä valmistelun avoimuutta

Arviointi tehdään osana valmistelua, ja siinä tarkastellaan tarvittaessa myös vaihtoehtoisia ratkaisuja.

Arviointi kohdistuu erityisesti vaikutuksiin:

- alue- ja yhdyskuntarakenteeseen
- liikenteeseen ja energia- ja muuhun yhdyskuntahuoltoon
- luonnonvaroihin ja luontoon
- maisemaan, kaupunkikuvaan ja kulttuuriperintöön
- ihmisiin ja yhteisöihin

- talouteen ja elinkeinoihin
- huoltovarmuuteen ja kokonaisturvallisuuteen
- suunnitteluun ja päätöksentekoon

Vertailukohtana tarkastellaan tilannetta, jossa tarkistusta ei tehdä.

Ympäristöselostus laaditaan samanaikaisesti tarkistusehdotuksen kanssa.

5. Ketkä voivat osallistua?

Valmisteluun voivat osallistua:

- ministeriöt ja muut viranomaiset
- maakuntien liitot ja kunnat
- energia- ja huoltovarmuustoimijat
- järjestöt sekä muut kiinnostuneet tahot
- kansalaiset

6. Miten ja milloin voi vaikuttaa?

Osallistuminen ja vuorovaikutus toteutuvat useassa vaiheessa.

Aloituskvaihe (osallistumis- ja arviointisuunnitelma)

Tässä vaiheessa viranomaisilla, yhteisöillä ja kansalaisilla on mahdollisuus esittää näkemyksiä:

- tarkistuksen rajauksesta ja lähtökohdista
- vaikutusten arvioinnista
- SOVA-menettelyn toteuttamisesta

Mielipiteet pyydetään toimittamaan kirjallisesti ympäristöministeriön kirjaamoon nähtävillä oloaikana 25.5-30.6.2026, osoite kirjaamo.ym@gov.fi. Pyydämme mainitsemaan diaarinumeron VN/14828/2026.

Ehdotuskvaihe

Tarkistusehdotuksesta ja ympäristöselostuksesta pyydetään lausunnot asian kannalta keskeisiltä viranomaisilta ja muilta tahoilta sekä varataan yleisölle mahdollisuus esittää mielipiteensä.

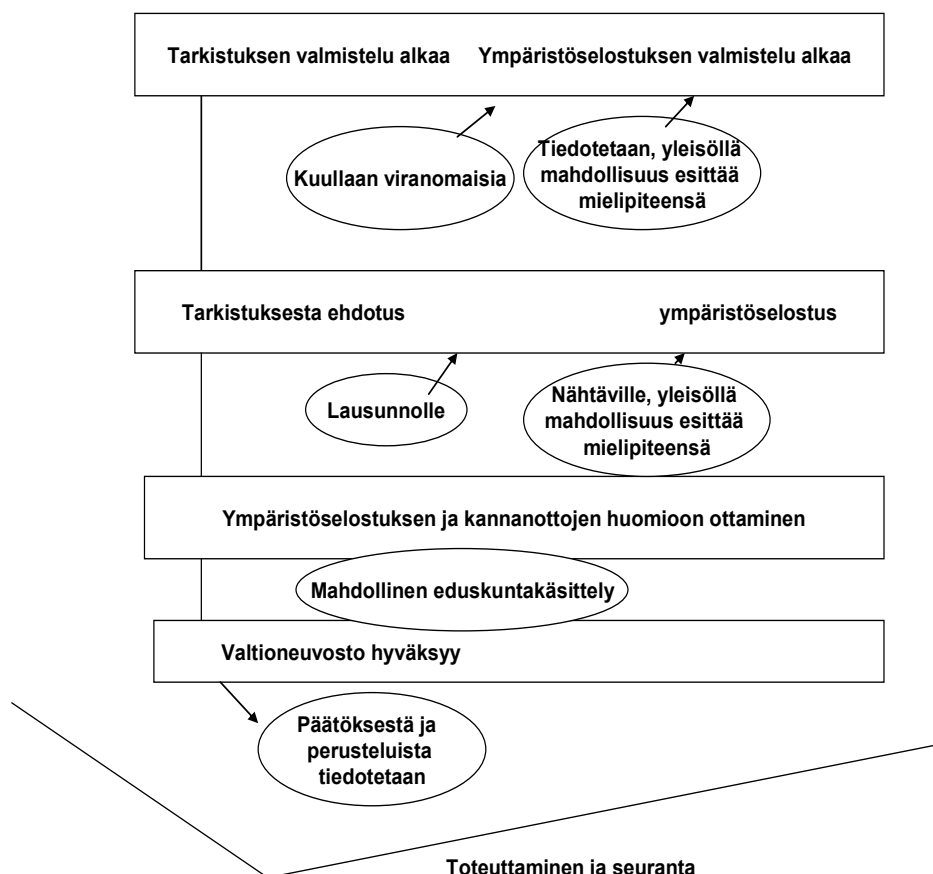
Valmistelun etenemisestä ja kuulemisvaiheista tiedotetaan ympäristöministeriön verkkosivuilla: [linkki hankeikkunaan](#).

Osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa täsmennetään tarvittaessa valmistelun edetessä.

7. Valmistelu ja aikataulu

Valmistelun kulku

Valmistelusta vastaa ympäristöministeriö. Työ toteutetaan ministeriön johdolla yhteistyössä muiden viranomaisten ja sidosryhmien kanssa.

Valmistelu etenee pääpiirteissään seuraavasti:

- osallistumis- ja arviointisuunnitelma ja aloitusvaiheen kuuleminen
- valmistelu, tietopohjan täydentäminen ja tavoitevaihtoehtojen tarkentaminen
- tarkistusehdotus ja ympäristöselostus
- lausuntokierros ja viimeistely

Eduskunnalle varataan mahdollisuus ottaa kantaa valtakunnallisiin alueidenkäyttötavoitteisiin ennen valtioneuvoston päätöksentekoa.

Tavoitteena on, että valtioneuvosto tekee päätöksen valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden tarkistuksesta vuoden 2026 aikana.

8. Lisätiedot

Lisätietoa valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista: <https://www.ymparisto.fi/fi/rakennettu-ymparisto/kaavoitus-ja-alueidenkaytto>

Lisätietoja antaa:

Timo Turunen, ympäristöneuvos (8.6.2026 jälkeen)

Juhana Rautiainen, ympäristöneuvos